

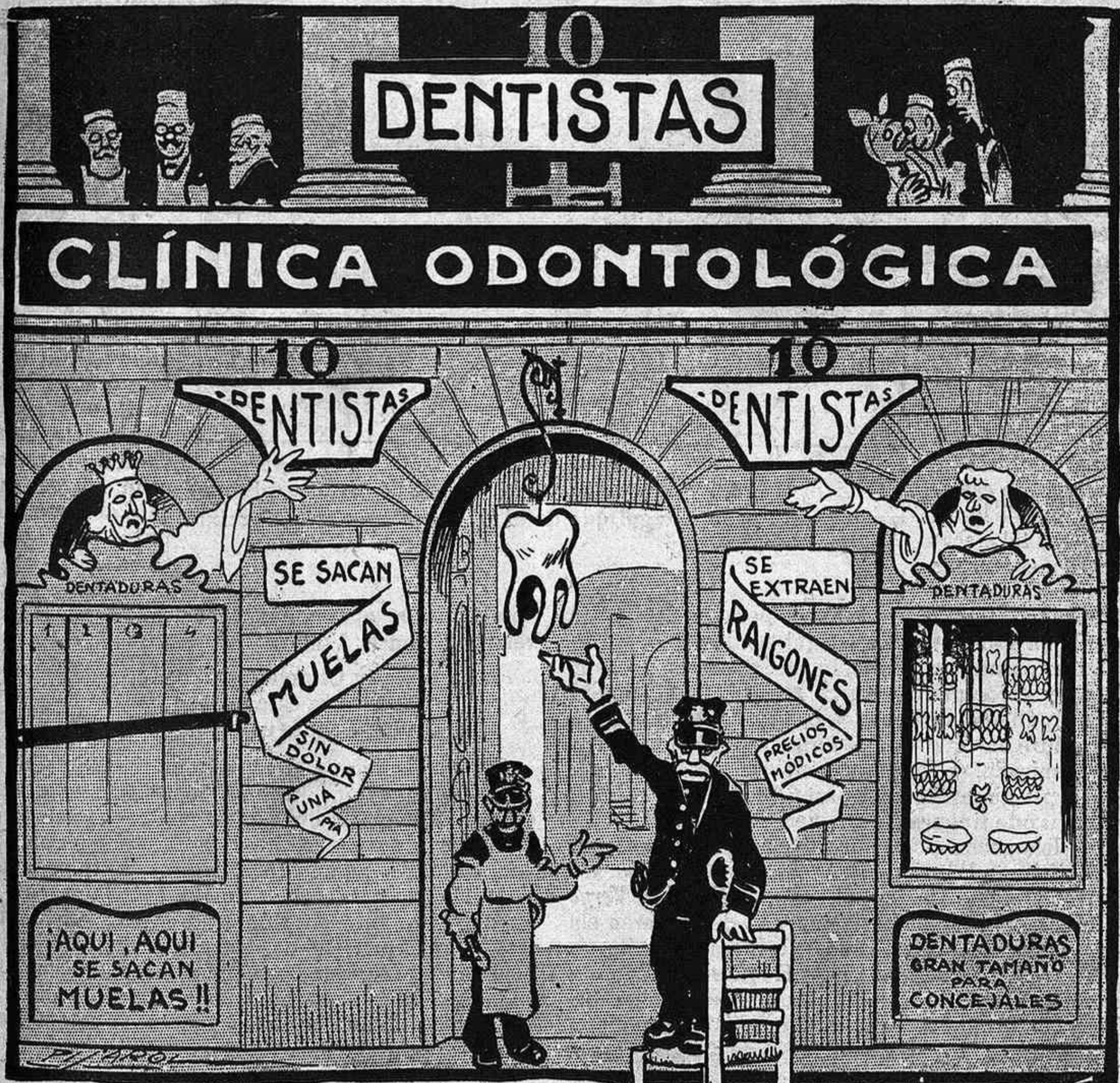
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

Com s' ha reformat la fatxada de la Casa Gran.

CRÒNICA

EN vigílies de obrirse 'l Congrés internacional de la Llengua catalana, res més agradós pera nosaltres qu' evocar la recordansa de algunas cosas vellas. No s' hauria pogut pas realisar mitj sigle enrera, es á dir, al restaurarse 'ls Jochs Florals de Barcelona, un acte de tan extraordinaria trascendencia; y no, certament, per falta de aymadors de la parla catalana, que molts se 'n contavan y tot un esplet d' ells donaren soptada fé de vida, expressant llurs sentiments en ratllas curtas... Pero ay! el poble, lo que se 'n diu el poble tot just si se 'ls escoltava.

Generalment era tinguda la festa com la resurrecció artificiosa de una cosa anacrónica portada á cap per alguns homes capritxosos y extravagants que no tenían res més en que ocupar-se. En els periódichs satírichs era posada en ridícul, y el gros públich s' hi feya bons tips de riure. Lo qu' en els temps próxims als actuals s' ha dit dels modernistas se deya llavoras dels poetas floraleschs.

Bé es veritat, que no tots els que presumían de poetas ho eran, y més veritat es encare que la llengua ó sigui l' instrument de que la major part d' ells se servían, distava molt d' estar formada. Qui las enflava per usar un llenguatge, qual léxich y qual sintaxis tenían més de castellans que de catalans—y á tal efecte recordo el *tour de force* de alguna

composició feta expressament pera poder ésser llegida en abdos idiomas—y qui las donava per desenterrar paraulas arcaicas, incompresas, empedrant ab ellas els seus versos. Si respecte als primers deya 'l públich ab bona lógica que no valia la pena d' escriure en catalá pera ferho en una forma tan castellanizada, en lo referent als darrers era encare pitjor, per quant la major part dels lectors, per bona voluntat que tinguessin, se quedavan en dejú.

Un dels pochos poetas que trobava algún ressó en el públich era l' insigne D. Víctor Balaguer. Encare recordo l' efecte que produhí la seva *Oda á la Verge de Montserrat*, y l' entusiasme que despertaren els seus *Cants de Italia*, calents, brillants, escrits ab molta fuga, á la manera Víctor Huguesa. Enviat de corresponsal al teatro de la guerra per el diari *El Telégrafo*, tot lo que veyá se li tornava ardor, inspiració poética. Ell era 'l qui apostrofava als defen-

sors de la llibertat de Italia en aquesta forma:

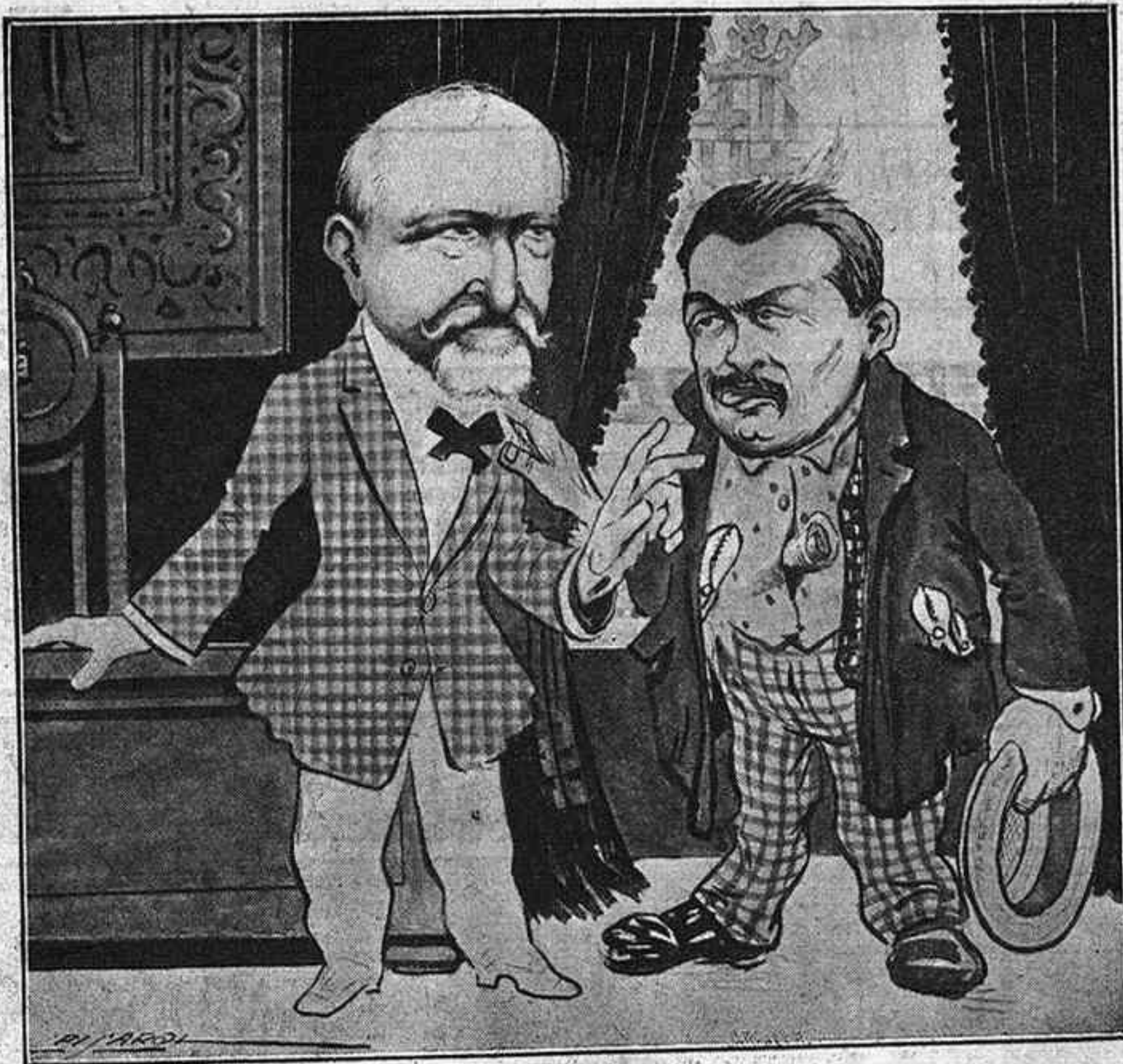
«Si armas no tenui apenas,
robaune á vostres tirans;
y s' us pesan, italians,
molt més pesan las cadenas
que agarrotan vostras mans.»

D. Víctor fou un dels iniciadors de la restauració dels Jochs Florals, y ab tot y haverse vist impossibilitat d' enviar versos á la primera festa, per formar part del cos de Mantenedors, se rescabala ben prompte, guanyant ans que cap altre trovador el títul de Mestre en gay saber. Bé es veritat que alguns li regatejavan per haverli sigut computats els premis extraordinaris, condició que després d' ell deixá de regir en las prácticas de la institució.

Contribuhían á realisar la figura del *Trovador de Montserrat* las sevas ideas progressistas y 'ls seus compromisos revolucionaris. Haventse acullit á la terra de Provensa pera fugir de las persecucions

dels governs borbónichs, contragué íntima amistat ab el gran Mistral y ab els felibres que durant algún temps enllassaren ab la nostra la seva renaixensa literaria. A Provensa escribía D. Víctor inspiradas composicions, de las quals solia enviarne las primicias al seu amich y deixeble en Francesch Pelay Briz. Encare 'm sembla que veig aquells originals trassats en una lletra mal formada y menuda com potetas de mosca, qu' en Briz, qu' era miope, havia de interpretar colcantse 'l paper arrán dels vidres de las ulleras. ¡Y com hi disfrutavam ab aquells espurneigs qu' esclatavan amenassadors, ab versos

LAS PRETENSIONES DEL NOY DE TONA

—Senyor Sanllehy, d' aquestas plassas de dentista ja cal que me 'n guardi una. ¡Cregui que no hi ha ningú que se la mereixi com jo!

com aquests, que tantas vegadas després li foren retrets al bon D. Víctor:

¡Ay Castella, castellana,
si la terra catalana
no t' hagués conegut may!

En aquells temps el moviment literari catalá tenia sino conexions íntimas, manifestas simpatias envers la revolució qu' estava incubant y que ja comensava á respirarse ab l' ayre atmosféric. Els Jochs Florals del any 1868, honrats ab la presencia de 'n Mistral y de alguns poetas castellans com en Ruíz de Aguilera, en Núñez de Arce y en Zorrilla tingueren el privilegi de despertar y no poch els rezes de las autoritats borbónicas. De aquí, sens dupte, nasqué la intervenció directa que prengueren en els festeigs ab que aquells sigueren obsequiats, elements partidaris del catalá que ara 's parla—dels

quals més avall ne diré alguna cosa—y que disfrutaven de major popularitat que 'ls floralistas.

Recordo, de passada, una indiscrepancia d'en Zorrilla, comesa en el banquet que 'l mateix día de la festa solía donarse á ca'n Justin. Després de haver-se pronunciat alguns discursos y llegit no pocas poesías impregnadas d'esperit revolucionari, l'autor de *D. Juan Tenorio* 'n recitá una en la qual hi figuraven aquests versos:

«La política no tiene
corazón, fe, ni vergüenza:
hermanos, los de Provenza,
salud y fraternidad.»

Fou en aquella ocasió qu'en Frederich Mistral ungi á n'en Jacinto Verdguer ab las mateixas paraulas ab que á n'ell l'havía ungit avants el gran Lamartine: «*Tu Marcellus eris.*» Y ho endaviná.

Tres anys feya justament que 'l pobre estudiant de Folgarolas, ab general sorpresa, havia vingut á recullir la primera distinció qu'en els Jochs Florals li fou otorgada per son romans *Los minyóns d'en Veciana*, que sigué una revelació, singularment per l'ayre castissament popular de son llenguatge. L'any 66 li premiaren *Nit de sanch*. Formava part del Consistori, en calitat de secretari, el famós escriptor satíric Robert Robert, qui, després de una llarga estada en el *Saladero* de Madrid, fou desterrat á Barcelona. En Robert Robert sigué desde bon principi un dels més entusiastas admiradors d'en Verdguer, havent fet d'ell acertadíssims pressagis, lo mateix com á poeta de fibra que com á renovellador del llenguatge catalá. Tan mateix tenia bon flayre aquell insigne escriptor que ab la mateixa facilitat y frescura, manejava la llengua castellana que ilustrava las columnas del *Tros de paper*, ab uns encisadors articles de costums barceloninas y ab son famós romans humorístich *Pobre Llátzer!* que arribá á ferse célebre. Li bastá á n'en Robert Robert tornar á la seva terra nadiuha, de ahont feya tants anys que 'n faltava, pera de improvís oferirse á l'atenció del públich com un admirable escriptor, capás de reproduhir el natural ab fotogràfica exactitut... pero ab fotografia de colors.

Un Tros de paper fou un periódich que 's feu popular per son bon humor, quan se 'n estavan fent també, per la mateixa causa, els *Singlots poétichs* d'en Serafi Pitarra. El gros públich, refractari als Jochs Florals, s'entregava en cos y ánima á una literatura tan ordinaria, tan de baixa estofa com vos tés vulguin, pero que tenia el mérit, en aquell temps molt apreciable, de ferlo riure. Y tot rihent, rihent, s'aná aficionant á llegir en catalá.

La jovenalla, que cultivava el que ella 'n deya *catalá que ara 's parla*, en contraposició al que s'escribia en els Jochs Florals, solía tractar ab ben poca reverencia á la poética institució. Se permetía ab ella tota mena de burlas. La parodia de las composicions premiadas estava á l'ordre del día. En Serafi Pitarra era 'l primer que hi feya la gran gresca. Sa composició *Los llors de las llars de Llers* era tinguda com la última paraula de la gracia y del enginy. Indignat D. Antoni de Bofarull, que 's prenía aqueixas cosas molt en serio, un any que presidí la festa, calificá en son discurs á tota aquella trepa de *lacayos de la llengua catalana*.

Pero alguns de aquells *lacayos* acabaren per ferse senyors y el mateix Frederich Soler no pará fins á conquistar el títul de Mestre en Gay Saber. Aixó significa que las bromas moltes voltas se tornan veras, y que ningú del món pot dir: «D'aqueixa aygua no 'n beuré.»

CASI TÉ RAHÓ

—¿Aixís vigileu, mestre?

—¿Y qué quieres que vichile, por ocho reales diarios?

DESARROLLANT UNA IDEA

¿Saben que, ben explotat, podría aixó sé un negoci pel tresor de la ciutat?

Una de las divisions més curiosas y empenyadas que 's promogué en el camp literari catalá fou la de las *as* y las *es*, com á finals dels plurals femenins. Sols pot explicarse el grau de apassionament á que arribaren aqueixas diferencias, tenint en compte que mentres els partidaris de la fórmula: *les dones*, eran tinguts per arcáichs, académichs y reaccionaris, els partidaris de la fórmula: *las donas*, passavam ó ens teníam nosaltres mateixos per moderns, enemichs de trabas y demócratas. Durant alguns anys, en el nomenclament dels set mantenedors, lluytaren las *as* y las *es* ab veritable encarnissament. Y era titllat sériament de apóstata el poeta de las *as* que, llamener de premis, ortografiava ab *es* las sevas composicions.

La Jova Catalunya, societat en que s' aplegá una gran part de la jovenalla literaria, era acérrima partidaria de las *as*, y en sa conseqüencia demócrata y fins revolucionaria en el doble aspecte polítich y literari.

No se 'n parlava llavoras encare de catalanisme polítich, si bé ja se 'n contavan alguns, com els senyors Romani y Puigdemolas y Almirall. El que ab més forsa sentia y anhelava las reivindicacions de Catalunya era, sens disputa, en Francesch Pelay Briz, reclós per espay de molts anys en sa casa de la Plasseta dels Cegos, víctima de una molesta neurastenia. En punt á catalanisme era lo que se n' hauria dit alguns anys després un *veritable reconsegurat*, un irreductible. ¡Y quants serveys no prestá en Briz á las lletras catalanas, ab sa incansable activitat! A no ser las sevas publicacions, alguns anys ni tant sols hi hauria hagut bibliografía catalana. ¡Y ab tot no eran poch que 'l miravan com un ser extrany, y 'l deixavan soll! Y quants y quants qu' estan en el deber de recordarlo 'l tenen avuy completament olvidat!

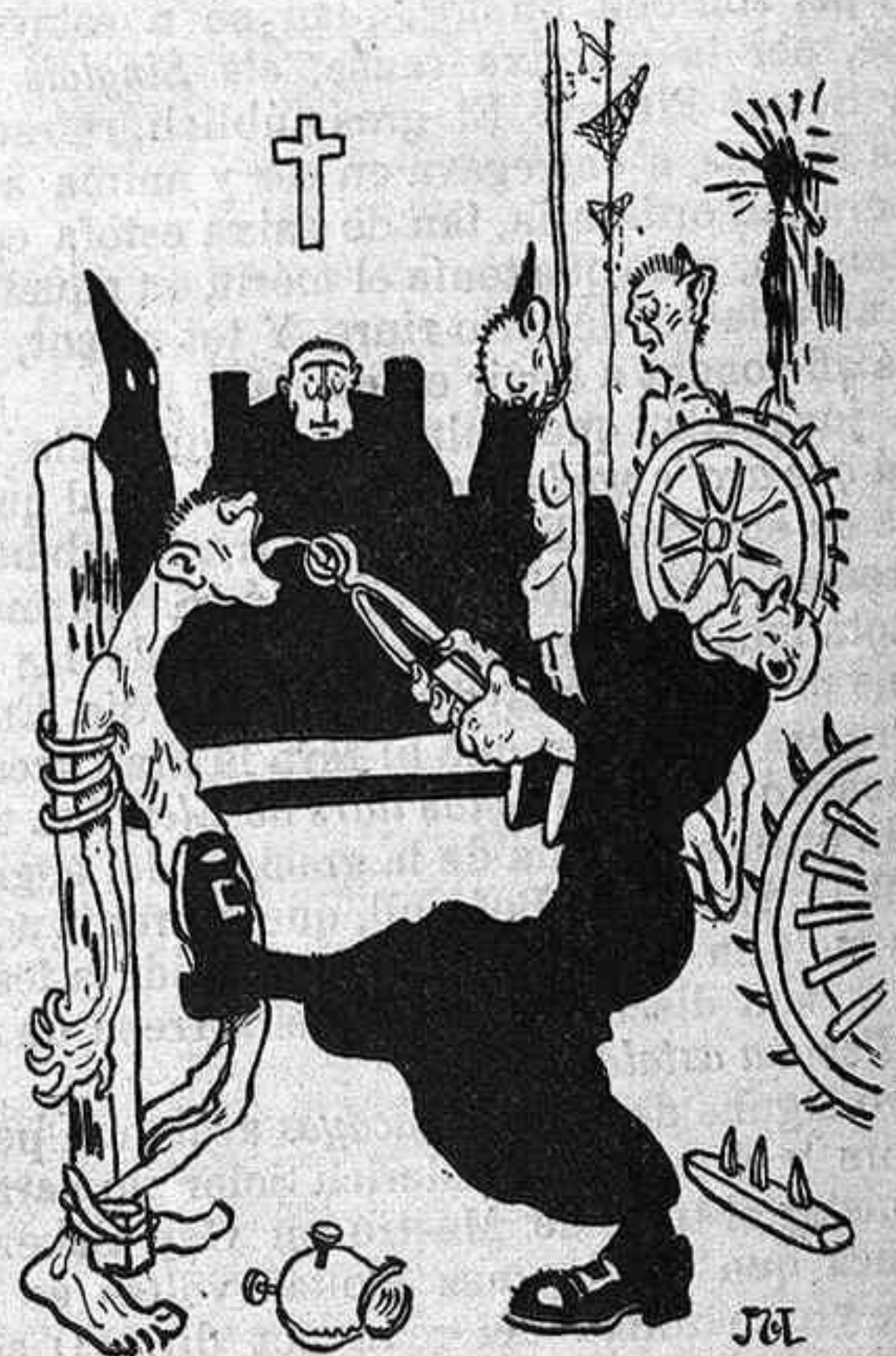
Mes els bons temps han vingut. Catalunya sent cada día un amor més gran á la seva llengua. Y 'l poble conjuncionat ab els escriptors influheix en ella, en la seva depuració, en la seva riquesa, en donarli vida y carácter. Al estimarla com l' estima respón com es degut als que pretenían maltractarlo á n' ell y acabar ab ella. La considera 'l millor dis-

tintiu de la seva personalitat y 'l millor instrument de la seva emancipació.

La reunió de un Congrés internacional de la Llengua catalana, anys enrera no hauria sigut possible. En cambi avuy el poble li dona calor, vejent ab gust com sabis que no son catalans, ni molts d' ells espanyols sisquera, 's disposan á honrarlo ab els fruyts de la seva inteligencia. Creyém que del acte se 'n recullirán molts y bons fruyts filològichs... pero 'l més preuhat de tots será sempre la confirmació plena de que 'l nostre poble estima com á millor de totes, la llengua catalana, per la senzilla y poderosa rahó de qué es la seva.

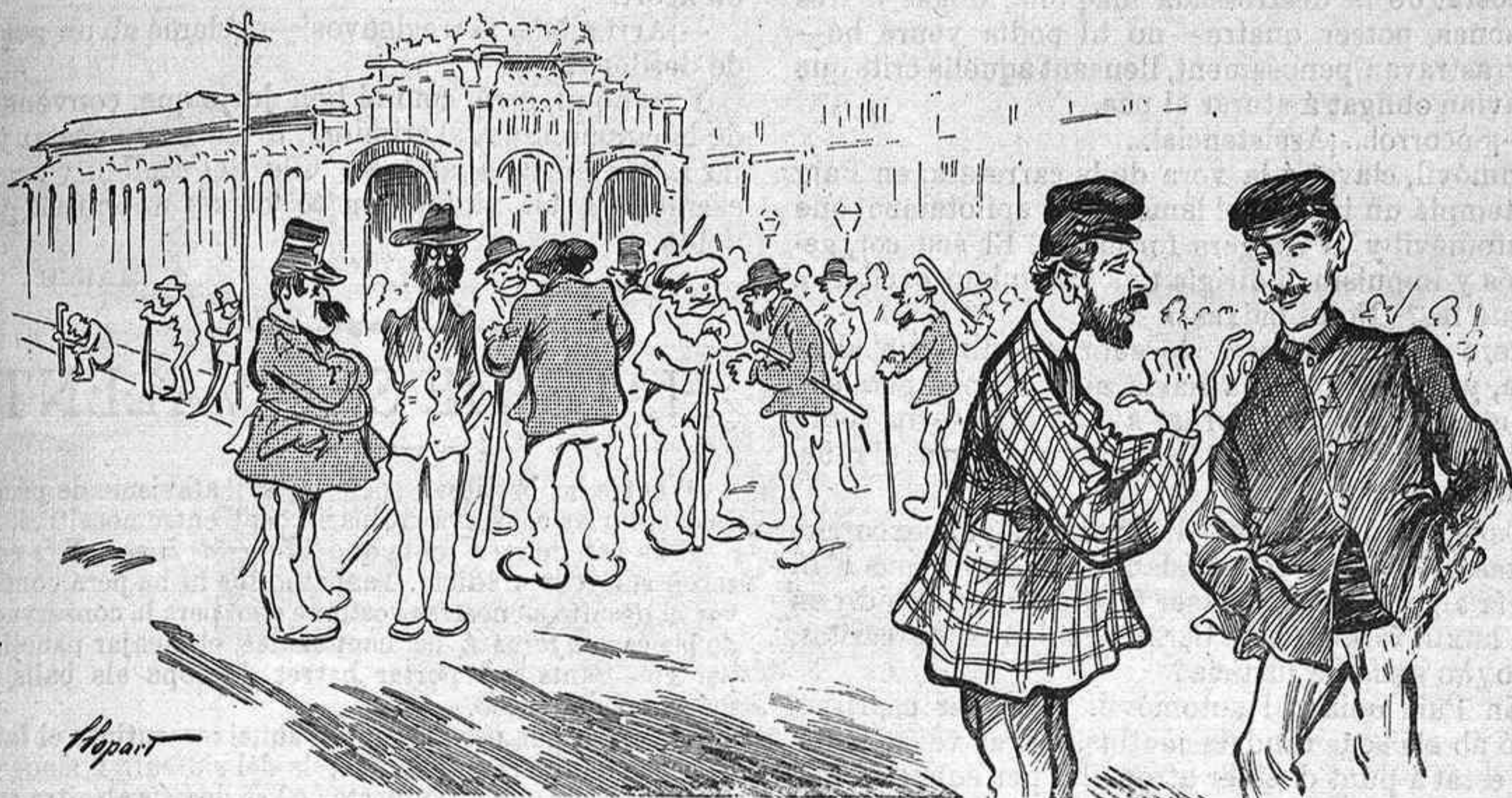
P. DEL O,

ELS DOS

El d' ahir.

L' ARRIBADA DELS REPRESENTANTS DEL «FOMENT»

—¿Qué significa, noy, aquest aparato?

—Que 'l Govern ja tracta als patrons de la mateixa manera que als obrers.

LA VIOLETA

Clareja la matinada;
saluda al sol la oreneta,
y al terme de sa jornada
una gota de rosada
s'atura en la violeta.

S'extremeix ab alegrí
la floreta á son bes fret,
y exclama: ¡Benhaja 'l día!
La rosada 'l cel m' envía;
avuy no patiré set.»

Rendida una papallona,
mes tart en la flor descansa;

ab sas alas la corona,
un y dos besos li dona
y altre cop al vol se llansa.

Y la viola agrañida,
desitjantli bon camí,
millor sort y llarga vida,
murmura: «'L mon no m' olvida;
¡encare hi ha un bes per mí!»

Cap al tart, quant la carena
trunca l'últim raig del sol,
quan la nit s'extén serena
y son cant de goig y pena
canta al lluny el rossinyol;

en tant que la tarde fina
y en tant que la testa inclina
tot dormintse la violeta,
crusa el bosch una fadrina,
s'ajup y cull la floreta.

Y exhalant la essencia pura
darrer esplay de son cor:
«¡No m' han olvidat!, murmura.
¿Que més desitja una flor?...»
S'acluca, 's mustiga... y mor.

A. M. A.

FANATISMES

El d' avuy.

«DONDE LAS DAN...»

Al arribar á la curva de la carretera, sobre el timbot de la Mata, en Puig, que caminava arrimat á la cuneta de la esquerra buscant una mica d'ombra, sentí uns crits esgarrafosos.

—¡Socorro!... ¡Assistencial!...

S'acostá pressurós á la vora del barranch y explorá el fons ab mirada rezelosa.

¡Diable!... Ara ho comprenía. Vet'aquí perque aquell automóvil que feya rato venía ell sentint sense veurel, havia callat de repent. ¡Acabava de despenyarse al girar la curva!

Allá, al fons del torrent, veyá en Puig el quadro en tot el seu horror. A pesar de la distancia y del embolich que bruchs y esbarzers havían teixit en aquell lloch solitari, distingía perfectament l'automóvil, cap girat, ab una roda rompuda y penjantli per tot arreu ferragots torsats y planxas ni-

queladas que 'l sol feya brillar ab reflexos d' incendi. Al costat de la destrossada máquina, dugas ó tres personas, potser quatre—no hi podia veure bé—s' arrastravan penosament, llensant aquells crits que l' havían obligat á aturar el pas.

—¡Socorrol... ¡Assistencial...

Inmóvil, clavat á la vora de la carretera, en Puig contemplá un instant el lamentable apilotament que l' automóvil y 'ls viatgers formavan. El seu cor, generós y impulsiu, li dirigía una apremiant excitació. «¿Qué fas? ¿No hi baixas?»

Pero el cap, amarat de suor, va dirli un' altra cosa, y en Puig, que ja havia alsat un peu pera saltar marges avall, va tornar á clavarlo á terra, sobre l' alfombra polsosa del camí, y comensá á reflexionar.

Certament, la situació d' aquells senyors excursionistas no era gayre agradable. De segur que n' hi havia algun de ferit; potser ferit de mort. Acudir en son auxili fora un acte hermós, un' obra de caritat; pero ¿ho sería de justicia?

En Puig odiava l' automóvil. Y nó per capritxo, sinó ab els seus fundats motius. Dugas vegadas havia estat á punt d' ésser atropellat per aquestas máquinas desenfrenadas. En una d' ellas, al relliscar, groch com la cera, sobre un munt de grava, el *chauffeur*, burlantse del seu susto, fins li havia cridat: ¡Animal!

Un' altra volta—las camas li tremolavan al recordarho—havia vist morir á un home sota las rodas d' un trasto d' aquests. Era una tarde que baixava á ciutat. ¡Quína escena més horrorosa!... L' automóvil, bojament disparat, com tots solen anar sempre, va passar per demunt del desdixat vianant, deixantlo apenas ab un fil de vida. Ell y algú més que en aquell moment passava van posarse á cridar, van demanar als causants de la desgracia que atuessin el carruatge pera recullir al ferit y portarlo á qualsevol lloch hont poguessin curarlo. Pero ells, ni se 'ls varen escoltar. Lluny de pararse, com era 'l seu deber, van redoblar la velocitat, van fugir cobardament, deixant allí, al mitj de la seca carretera, el cos espellifat del pobre desconegut. Havían delinquit, havían comés un erro, y en lloch de repararlo en lo possible, escorrían el bulto, procurant eludir responsabilitats.

Y aquest cas, ell ho sabia, s' havia repetit molts, molts vegadas. Al mort l' enterravan, el crim quedava impune... y l' autor, fresch y descansat, podia ab tota tranquilidat sortir al carrer á cometre'n un altre.

—¡Socorrol... ¡Assistencial!—va tornarse á sentir al fons del barranch.

En Puig no 's mogué. Las reflexions que rápidamente li anavan acudint el subjugavan.

¡Quí sab las desgracias que 'ls senyors que allá baix estavan jemegant haurían fet ab el seu malehit automóvil! ¡Potser era 'l mateix carruatge que havia aixafat á n' aquell home! Sí... ¿Per qué no ho podia ser?

¡Ah! Ja 'ls estava bé que de tant en tant també ells rodolessin y 's trenquessin alguna cosa. Aixís compendrían el gust que dona el sentirse ferit y veure corre la propia sanch, pel capritxo imbécil d' anar ben depressa.

—¿Y sería ell, en Puig, que tantas barbaritats havia vist cometre á n' aquests senyors, sempre insolents, sempre inhumans; sería ell el qui 's molestés en portals'hi ara la seva ajuda y treure'ls mansament del apuro, del qual á ningú més que á n' ells mateixos podían donar la culpa?

—¡Socorrol... ¡Assistencial!—cridaren per centésima vegada el pilot de ferits desde 'l fons de la torrenera.

Pero en el cervell de 'n Puig s' havia ja arribat á un acort.

—¡Arri allá!... ¡Arregleuvos!—exclamá ab un gesto de desdeny.

Y tranquil, seré, com el bon jutje que, convensut de la culpabilitat del criminal, firma sense pestanyear la sentencia, apartá els ulls del timbot y seguí carretera avall, xiulant en tó baixet un antich pas doble.

A. MARCH

¿HAIG DE SER VALENT?

D' entre las bestiesas socials que l' atavisme de passadas centurias conserva rutinariamente entre nosaltres, no n' hi ha cap de més tonta que 'l *lance de honor*. Y 's conserva sols per tradició. Tants motius hi ha pera conservar el desafío en nostras costums com pera la conservació de las castanyeras á las cantonadas, el menjar panellets per Tots-Sants y 'l portar barret de copa als balls de máscaras del Liceo.

Es veritat que per damunt d' aqueixas rutinas el *lance de honor* té una característica: la del ridícul. Y sino, vejám: suposém que un subjecte (A) se desafia ab altre subjecte (B). Aquí no hi caben més que tres cassos. Que l' A tinga las mateixas condicions que en B. Segon: que l' A ne sápigamés que en B. Tercera: al revés, que en B ne sápigamés que l' A.

Si A es igual á B, llavoras se juga l' honor al etzar, qu' es tan burro com jugarse'l á la malilla, á cara ó creu, ó á la carta més alta.

Si A ne sab més que B, llavoras l' A juga ab ventatja; en conseqüencia es un tarugo, ó pitjor, es un assassinat en tota regla.

Si es en B que 'n sab més, vice-versa.

En resúm: bestiesa, bestiesa y bestiesa.

Y ¿qué me 'n diuhen d' aixó dels *desqualificats* y dels *indignes*? Jo ho trobo molt bé; crech que per aquest punt s' escorrerà la mitja.

El desqualificat ja porta sobre 'ls demés un 75 per 100 de ventatja. L' han declarat inepte pe 'ls exercicis del honor y té molts mes probabilitats de conservar el cuiro intacte. De moment molts *espadachines* ja renunciarán á buscarli camorra. Perque com la desqualificació no li lliga mans ni brassos, ni 'l priva de manejar una estaca, ni, si tant convé, de portar un *xato* á la butxaca á todo evento, ab nota ó sense nota desfavorable pot defensarse de qui l' agredeixi. Y aixó ja imposa una regular prudencia al contrari.

Pero si apesar de tot, desqualificat ó no, un se troba embrancat en un *lance*, en contestant que no creu digne al adversari posa punt final á la qüestió. ¿En que 'm puch agafar pera declarar indigne al que vulga foradarme? En qualsevol cosa: en que no es del mateix ram, professió ó classe; en que no es amich, ni company, ni de la familia; en que ha nascut á fora ó ha nascut á dins ó es d' una estatura diferenta; lo que 's vulga, que sempre 's queda bé, mes á mes quan se participa que un hom va previngut á todo evento.

Ben mirat, es molt cómic lo de declarar indigne. Per ventura quan un desafia ¿no ho fá perque creu que 'l contrari ha comés ab ell una indignitat? ¿No es una indignitat ferir la honra, la reputació y 'l bon nom d' una persona? ¿No es indigne el que comet una indignitat? ¿No es més indigne el que vol ratificarla sense donar satisfaccions ó explicacions al ofés? Perque, si 'ls dos rivals son dignes, ¿á qué 'l desafío?

Está clar que aquesta manera de raciocinar no més la té la *plebe vil*, de la qual formo part pera honra y gloria meva. Els que no tenim més pergamins que 'ls de las cubertas de la Doctrina que 'ns feyan passar *in illo tempore*, no arribém á compendre com dos personas dignas cometen una indignitat pera conservar la dignitat.

Res; infeccions morals del temps de la sanch blava que 's contaminan als de sanch roja. Costums del temps de la picó que conservan fins aquells que abominan del obscurantisme.

APROFITANT LA OCASIÓ

—¿Qué? ¿Que 'l noy es tartamut y desitja que jo li curi?
—Sí, senyor. ¿Vosté, no es un dels principals d' aixó del Congrés de la llengua?

Ja sento á algú que 'm dfu:—Vosté parla aixís perque es un cobart. —¡Alto! May he tirat per pinxo, pero 'm considero ab el valor necessari pera cumplir els meus debers.

Parlemne dels valents. Un home surt valent com un altre neix geperut ó ab peus de pinya. Es una condició fortuita á la qual l'individu no hi posa res de la seva part. Podrá dissimularho ó exagerarho, pero la tara hi es. Y consti que la valentia moltes vegadas es una tara.

Pero no 's confongui *valor* ab *valentia*, *valerós* ab *valent*, que aixó es la causa de molts despropòsits. Consultemho ab un que hi entengui. A veure que dfu en Roch Bárcia.

«El *valor* es sensato, prudente, circunspecto, reflexivo, inalterable; es el nobilíssimo abogado de las buenas causas.

»La *valentia* puede ser frívola, voluble, indiscreta, temeraria, agresiva, cruel; es muchas veces la patrocinadora de necios alardes.»

De modo que 'l que compleix el seu deber, encare que passi perill al complirlo, aquest no es un valent, pero es un home que val més, un home de *valor*.

El soldat, al mitj de la batalla, demostra 'l valor cumplint el seu deber; com el demostra l'enfermer cuydant els apestats; y 'l bomber entre las flamas d'un incendi; y 'l mariner que maniobra dalt de un pal en moment de tempestat; y altres y altres.

Pero ¿podrá titllarse de cobart al soldat que no s'arrisca entre las flamas, al bomber que no s'atreveix á ficarse dins d'un Lazaret, al mariner que repugna á la guerra y al enfermer que tem enfilarse á las cofas? De cap manera. Fora del compliment del seu deber no venen obligats á tenir valor. Y no deixan de ser valerosos, encare que no siguin valents.

«Todos esos hombres á quienes nuestro idioma llama matones, jaques, barateros, ternejales, perdonavidas, espadachines, camorristas, duelistas y pendencieros, suelen ser *valientes*.

»Solo el hombre de honor, de conciencia y carácter es *valeroso*.

»El hombre *valeroso* desprecia los peligros, siempre que la moral y la convicción se lo manden.»

Que vé á ser (molt més ben dit, com es propi d'en Roch Bárcia) lo mateix que queda apuntat.

Ara miremos la qüestió desde un altre punt. ¿Es un mérit ser valent? O dit en forma diferenta: ¿es meritori despreciar la vida posantla en perill sense necessitat?

Pera mí, el que estima la existencia y la desprecia es un ximple, perque sols un boig desprecia lo qu'estima: y qui no estima la vida, no fá cap cosa extraordinaria al sacrificar lo que no estima. Aixís un jornalero, robust, plé de canalla, únich puntal de la seva familia, que 's tira á las ayguas d'un riu desbordat per salvar una criatura desconeguda empesa per la riuhada, es un home valerós y valent ensemps: un héroe. Un vell xacrós, escarransit, ab els fills grans y encarrilats, ab viudetat y horfandats garantidas, ab un *seguro* d'uns quants mils duros, que tingui un *lance de honor* ab un que l'ha tractat de cul d'olla, no es cap subjecte valent ni valerós, es un burro digne de vestir sarria y morrallas.

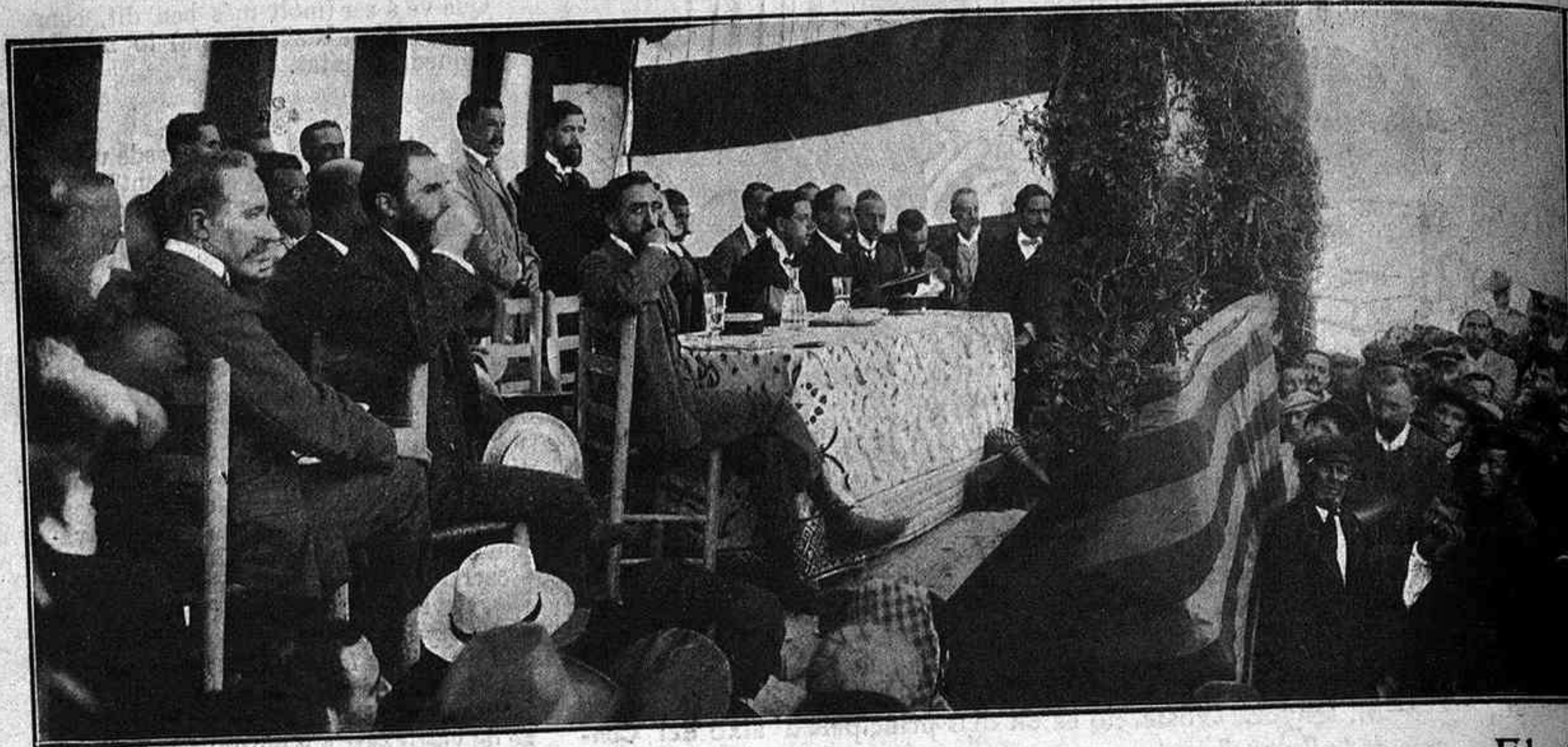
¿No n'hi ha prou á la vida de perills fortuits perque se 'n busquin de voluntaris? ¿No hi ha prou automóvils,

GENT DE LA TERRA

L' UTRILLO en el seu laboratori.

GRAN MEETING DE SOLIDARITAT CATALANA, CELEBRAT EL PASSAT DIUMENGE Á LLORET DE MAR

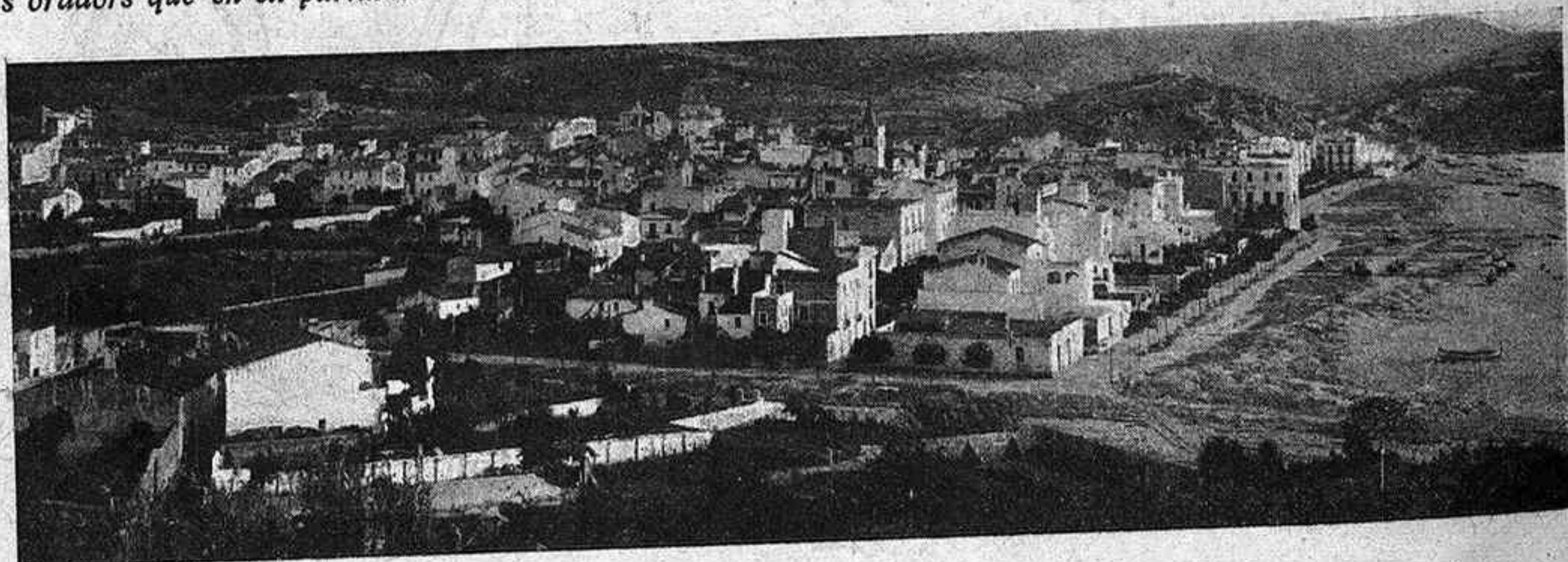
El meeting.

Els oradors que en ell parlaren. Gambús, Ventosa y Calvell, Salvatella, Corominas, Cambó y Puig-Samper.

Banquet que tingué lloch després del meeting, á la pinada del Hotel de Santa Cristina.

Vista general de la vila de Lloret de Mar.

tranvías, bicicletas, barallas al mitj del carrer, ascensors que enclouhen, mobles que cauhén, testos que tiran, persianas que s' desenganxan, carros que volcan, trens que descarrilan, policías que pegan, calderas que reventan, bombas que explotan, minas que s' ensolcían, ayguats que arrasan, volcans que aniquilan y terratrémols que esfondran, pera que un haja de posarse davant d' un sabre esperant que li obrin el trau per hont se corda l' honra? ¿No n' hi ha prou ab el cólera al estiu, el dengue y las pulmonías al hivern, el tifus, la peste, la febre groga, las intermitents, las maltesas, la rabia, y tots els demés microbis, que una persona necessiti plantarse davant d' un canó de pistola á esperar la xufia que, encare que pocas

vegadas encerta, si arriba á lloch es tan dura de rosegar? Soch d' aquesta manera y no puch ferhi més. No demano solidaritat ab ningú; parlo per compte propi. Desqualificat, indigne, cobart; lo que vulguin; pero amant, molt amant de la vida, y á poder ser de la bona vida, de la gran vida, de la vidassa, á la que per desgracia no hi arribo ni de puntetas.

Es que penso com *En Miseria* del nostre Apeles Mestres; «*Y la pell!... ¡Y la vida, que no es res!*» Y sento una veu interior que m' dñu com l' infelís captaire:

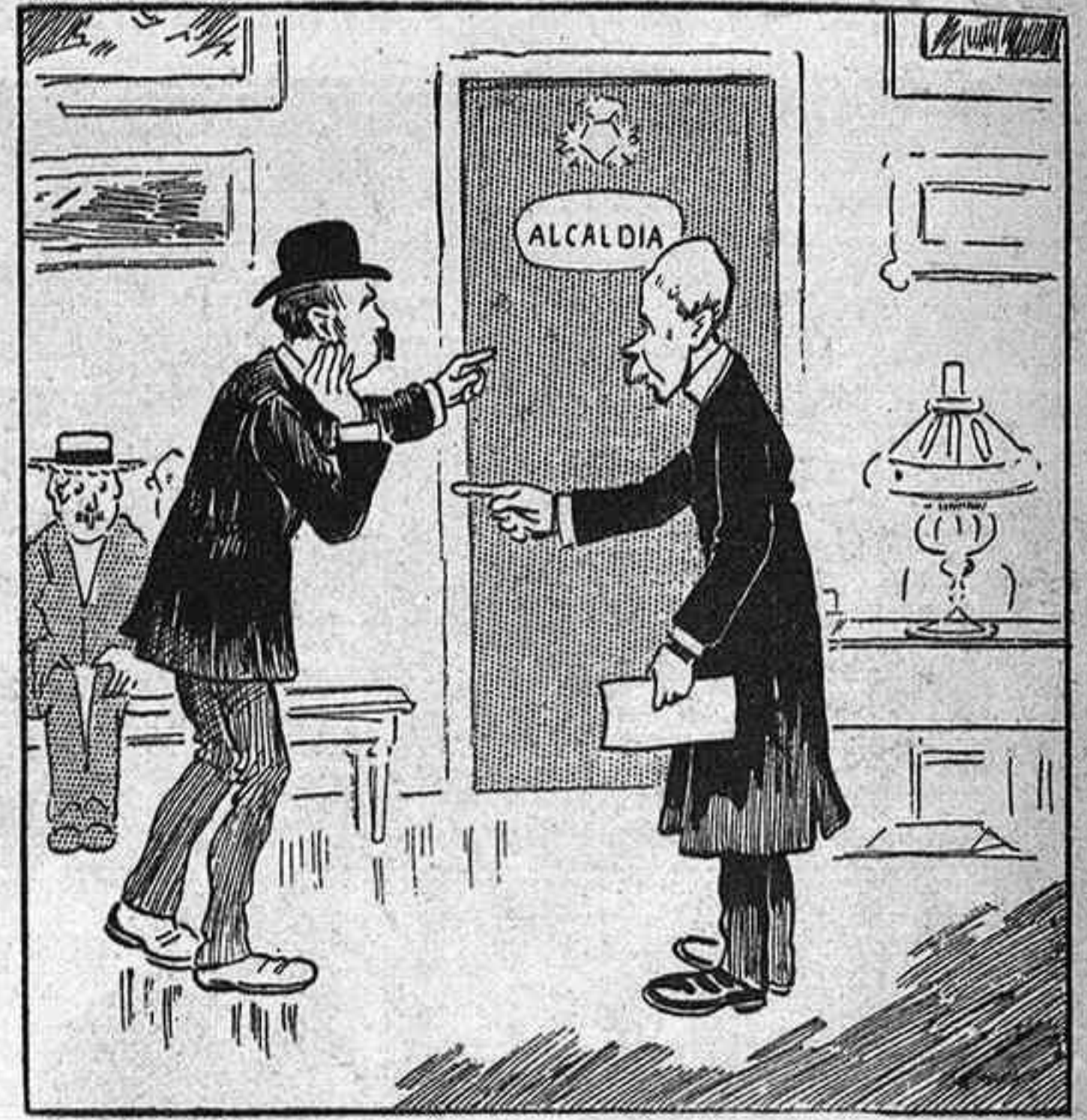
«*¡Si la vida es el tot!*»

KIKU KAMAMILLA

À LA CASA GRAN, À

—¿Hi es el senyor arcalde?

—S' ha d' esperar. Segui.

LLIBRES

ANUARIO ESTADÍSTICO DE LA CIUDAD DE BARCELONA.—AÑO III—1904.—Aquesta publicació de caràcter oficial ha pres arrel en la nostra ciutat. Desde que s'organisà 'l Negociat d' Estadística, Padró y Eleccions baix la direcció intel·ligent de D. Manuel Escudé Bartolí, la ciutat de Barcelona s'ha posat en consonancia ab las principals del extranger en materia de registrar anualment els datos y fets més interessants relacionats ab la seva vida urbana. No sabem de cap més ciutat espanyola que fassi una cosa igual, sens dupte perque 'l realisarho implica talent y aplicació en els encarregats de realisarho, y imposa además no escassos dispendis á la Corporació Municipal. Pero, en cambi, ab aquest treball si es fet á conciencia, se refrenda anualment el títul de ciutat la més europea d' Espanya, que ha sapigut conquistar-se Barcelona, y s'acumulan un sens fí d' elements y 's puntualisan un gran número de fets que poden coadjuvar moltíssim á ben regirla y governarla.

L' Anuari corresponent al any 1904, encare que vé una mica retrassat, resulta molt interessant. Entre otras moltas materias conté las següents: Territori y la seva ampliació en virtut de l' agregació d' Horta.—Nomenclatura de carrers y plassas per districtes, ab un plano de cada hu d' ells.—Clima en 1904.—Moviment del cens de població, comparat ab las capitals de provincia espanyolas y ab las principals ciutats extrangeras.—Natalitat, Nupcialitat y Mortalitat, ab numerosas estadísticas y una gran copia de observacions molt interessants.—Eleccions.—Vigilancia y seguretat.—Vigilancia nocturna.—Cultura.—Museos.—Festas y teatros.—Urbanisació y obras.—Assistencia pública.—Assilos.—Hospitals.—Cementiris.—Justicia.—Contaduría municipal en lo relatú al pressupost del any.—Abastiments de comestibles.—Inspecció industrial, ab notas sobre 'l consúm de gas, electricitat y olis.—Comers, ab notas sobre la importació y exportació realizadas pel Port de Barcelona.—Correus.—El Port.—Instituciones sociales.—Fallos del reemplás del Ejército.

Algunas de las materias están tractadas ab veritable lujo de details, y otras apareixen ilustradas ab curiosos planos y diagramas y ab artístichs foto-grabats. Dels planos mereixen esser citats els corresponents als deu districtes en que la ciutat está dividida, els que reproduheixen las defuncions causadas per la verola y la tísiss y 'ls que indican la urbanisació de las vías, l' arbrat, l' arruixament ab mangueras y l' alcantarillat, y entre 'ls diagramas el de la població de Barcelona, desde 'ls sigles XIV al XX (curiosíssim), y 'ls referents al moviment

de població, natalitat y mortalitat de Barcelona y de las principals ciutats del mon.

La suscinta menció de aquests datos creyém que bastará pera donar una idea de la importancia de la publicació, aixís com del nou y bon servey que ha prestat á Barcelona l' intel·ligent y infatigable jefe del Negociat d' Estadística Sr. Escudé y Bartolí.

RATA SABIA

'ROMEA

La sabia casualitat de 'n Manel Folch y Torres es una obreta de poca substancia y molta gresca. El públich la va rebre bé, fentshi lo que se 'n dñu un panxonet de riure.

Algú, sens dupte, dirá que aquest no es el camí que conduheix al enaltiment de la escena catalana. Pero l' autor, si la farsa se aguanta en el cartell, se 'n podrá ben riure, y aixís riurá tothom: ell y 'l públich.

Ab el títul de *Un niu* s' ha posat en escena la traducció catalana de una obra dels germans Alvarez Quintero. En la versió, deguda al Sr. Nadal, l' obra castellana hi pert considerablement.

Y com aquí 'l castellá l' entén tothom, nó compreném la rahó de semblants traduccions, com no sigui que obeheixin al deliberat propósit de perjudicar l' obra, lo qual tampoch se consegueix, ja qu' en realitat qui 's perjudica es el traditore, com aixís designa als traductors un conegut proverbi italiá.

NOVETATS

Las alas del amor producció de caràcter bufo, deguda als llibretistas Srs. Boada y Castro y al mestre Cassadó, sembla indicar una virada cap al género que molts anys enrera cultivava Offembach, havent arribat á fers'hi célebre. Pero 'ls autors de aquell temps ne sabían més que 'ls de avuy; tenían més gracia, més bon humor, més frescura, y es segur que per falta de aqueixas condicions *Las alas del amor* no varen lograr alsarse del ras del escenari.

El mestre Cassadó va acreditar el seu cognom dedicantse á la cassera de motius sobradament coneguts. El

L' HORA DE AUDIENCIA

—Ara li toca á vosté.

!Senyor Sanllehy, mirim aquesta bocal! ¿Es fluxió ó un queixal corcat?

ball *Copelia* y' fins l' *Aida* pagan la festa. No crech qu' en al mon artístich hi puguin haver llicencias de cassa que autorisin tals fusellaments.

CATALUNYA

Ab l' obra de 'n Benavente *El nido ageno* va debutar com á primera actriu la Lola Bremon, á quí fins ara havíam conegut tan sols com *ingénua* ó dama jova.

La simpática artista, molt ben imposada de la seva missió, s' havia de créixer, y en efecte, ho va conseguir, guanyantse els aplausos carinyosos del concurs.

Ab ella varen compartirlos molt merescudament, el director de la companyia Sr. García Ortega y l' estudiós actor Sr. Comes, qu' está dotat de notables condicions.

Una obra que no sé si dirne del tot nova: *Querer de veras* del Sr. Nadal.

Y no pot tenírsela per una novetat, per lo molt que recorda la pessa catalana *Cel rogent* del amich Aulés.

Hi ha en l' art escénich cada coincidencia, que á lo millor un se queda blau, vert y de tots colors, al trobarse, á l' hora més impensada ab un vell amich.

De la traducció de la célebre comedia de Giacosa «*Come le foglie*», donada á la escena castellana ab el títul de *Como las hojas secas*, ne parlarem la senmana próxima.

GRANVÍA

Del valle... al monte es una nova sarsueleta deguda á la aplaudida tiple Lola Ramos y posada en música pel mestre Calleja.

Es una producció ignocentona; pero escrita ab esmerat cuydado.

En la música sobressurt un coro de cassadors.

El públich la va rebre ab simpatía.

TÍVOLI.—(CIRCO EQUÈSTRE)

Entre 'ls últims debutants s' hi contan els Clarios que fan ab gran aplom un treball molt arriscat en els trapeis volants; l' Antoni Alegría que monta á l' alta escola ab extraordinaria elegancia, y l' Alf. Tock, que podent caminar ab els peus, com las demás personas, l' ha donada en ferho ab el cap, sens dupte en compensació á tants y tants embruta quartillas que podent escriure ab el cap ho fan ab els peus. De totas maneras el treball del caparrut del Tívoli resulta sumament original. Se pot ben dir, sense que ningú s' atreveixi á desmentirho que hi posa l' cap.

CÍRCUL DE PROPIETARIS (GRACIA)

Molt concorregut va veure's l' elegant teatret d' aquesta societat ab motíu de celebrarse una vetllada artística

en honor á Emili Zola. Formava 'l programa la lectura de un ben rahonat escrit referent al gran novelista y la estrena en catalá del famós drama *Teresa Raquin*.

Aquesta obra, del género *verista*, es de lo més emocionant que s' ha vist en el teatro. Els punts culminants de la célebre novela, els passatjes trágichs més conmovedors están condensats en el drama conservant la mateixa cruesa que domina en las descripcions del llibre original. Durant els quatre actes, en els quals hi han infinitat de escenas hont la bestialitat humana 'ns fereix sobtadament lo més íntim del esperit, batega constantment una fonda moral basada en aquell tétich esferehiment dels protagonistas aclaparats y anulats per sa propia conciencia.

Els actors varen treballar ab voluntat, arribant en alguns moments á fer verdaderas filigranas de conjunt. Mereixen menció apart la Srta. Sirgo, que té condicions pera ser una gran actriu y que mereix ja trepitjar escenaris de primer ordre, y el Sr. Rocamora, que va donar al tipo de *Camilo* un relleu extraordinari y una veritat acabada.

La traducció, deguda á D. Rafel Moragas, va semblarnos bastant fluixeta.

Ab gust devém anunciar que s' ha format una agrupació que 's titula *Teatre Complexe*, y que 's proposa donar á conèixer totas aquellas obras que ab mérits suficients pera representarse restan ignoradas degut als escrúpuls de las empresas.

Además de alguns dramas estrangers adaptats á la nostra escena 's representarán obras inéditas de notables autors catalans y castellans.

!Endavant y fora!... !Amunt y crits!... !Arriba, cartróns! etc., etc.

N. N. N.

RESPOSTA

Á UNA CARTA DE UN AMICH

Barcelona, á... tants de... etc.
Apreciat amich, Andreu:
Enterat ja de la teva,
y vejent qu' esteu tots bé,
(de lo qual molt me 'n alegro),
passo á dirte lo següent:

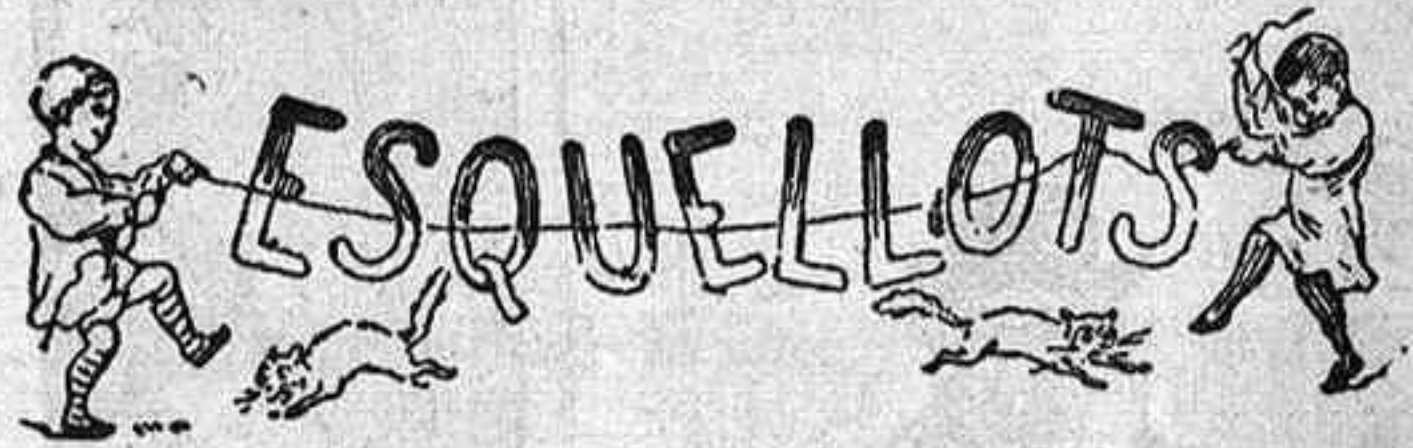
Crech que no t' haurá extranyat que aquest any per la Mercé no s' hagin fet las *grans festas*. Es que aném flachs de quartets, (cosa, aquésta, que aquí á Espanya

no deu extranyarnos gens),
pró, ab tot, com que á Barcelona
del que hi ha... no hi falta res,
pots baixar tú y ta familia
ja que aquí, pels forasters,
d' atractius creu que no 'n mancan
per passar ratos distrets.

Tením dos plassas de toros,
tres ó quatre cents convents,
dugas ó tres mil tabernas;
tením teatros, cafés,
salas de joch, caus de vici
hont l' hom més honrat, s' hi pert;
tením... ¡¡cinch ó sis estudis!!
entre 'ls de nenas y nens;
tením un Hospital Clínic
hont s' hi crien... molts bolets;
tením, si plouhen dos gotas,
el fanch fins dalt del clatell;
tením molta policia (?)
que 's dedica... á no fer res;
tením empedrats de fira,
asfaltats fets d' aprenents
que al cap de quatre senmanas
ja 's van desfent á trossets;
y, respecte á la Reforma,
de que 's parla fa tan temps,
y ab la qual hi guanyaria
Barcelona el mil per cent,
crech que ara li fan... el mánech...
En fi, noy, no 't canso més;
dona expressions á ta esposa
de ma part, un petó al nen,
un pessich... á la criada,

una caricia al gosset,
y ja ho sabs, mana y disposa.
Ton amich,

MANEL NOEL

Quan els comissionats del *Foment del Treball Nacional* varen tornar de Madrid, el baixador del Passeig de Gracia estava pres *policiacament*. Hi havia polissons de totas las classes y categorías, secrets y públichs, ab garrots y ab armas.

Un industrial va dir:

—Ja ho veyeu: el govern ens tracta com si fossim treballadors.

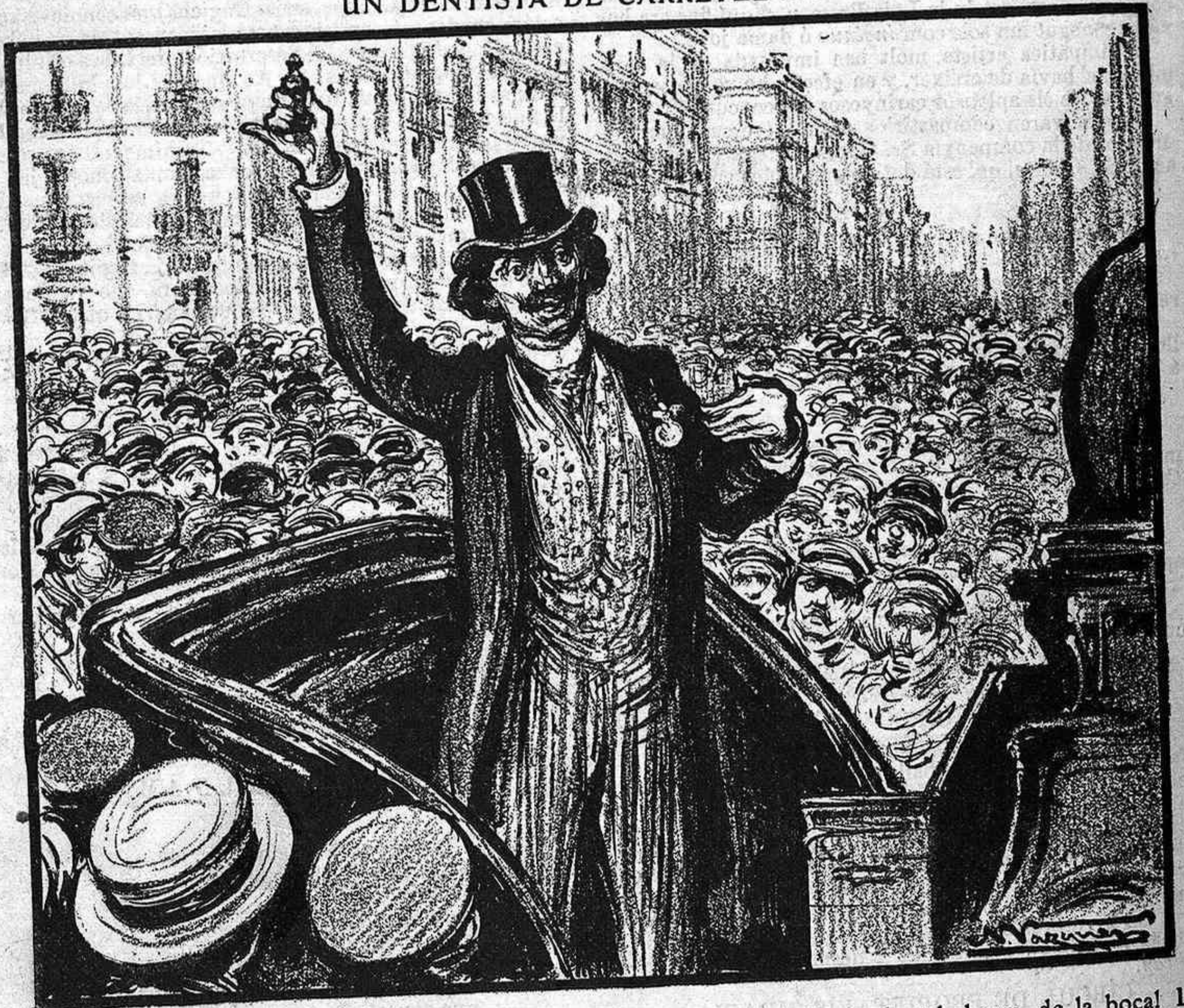
Y un periodista li va respondre:

—Ab aixó no fa més que anticiparse als aconteixements. Perque si arriban á prosperar els desatinats projectes del ministre de las sis erres, els patrons d' ara descendiran á la categoría de proletaris, y bon goig que trobin feyna.

A propósit del ministre de Hisenda, algú recordava que 'l *Foment*, anys enrera, el tenia per amich, y com á tal li concedí el títul de soci honorari y fins l' obsequiá ab un banquet.

—S' equivoca—li objectá un individu de la Junta de aquella Associació.—L' amich del *Foment* se deya Nava-

UN DENTISTA DE CARRETEL-LA

—¡Ja ho veuen, senyors, ja ho veuen si n' es d' important y trascendental el ram de la bocal! L' Ajuntament, l' Excelentíssim Ajuntament, acaba de declararho de text en totas las escolas públicas de aquest terme municipal.

PEIXATERS DE L' HOSTIA

- Té, tot el diari 'n va ple: *congres* y mes *congres*...
 —¡Oh! *Congres*... y llengua...
 —Bé; aixó está equivocát: deu volguer dir *llenguado*.

rro Reverter, es á dir, tenia dos noms perfectament separats. Y l'actual ministre de Hisenda's diu Navarorreverter tot en una pessa. Per lo tant, no pot ser el mateix home.

—Sí que ho es—afirmá el primer—pero s'ha tornat tan amich del ganxo, que fins s'ha enganxat els apellidos.

Si las escuelas públicas de primera ensenyansa no están instaladas generalment en locals decorosos y higiénichs, en cambi, en lo successíu, podrán disposar dels serveys de professors dentistas.

Lo qual sempre es una ganga.

—¿Per qui?—preguntarán vostés.—¿Pels mestres?... ¿Pels alumnos?

—No, homes... Una ganga pels *dentistas*.

Cert que no es cap cosa del altre món que entre deu se reparteixin anualment un miler de duros. A cinchentas pessetas *per boca*, resulta 'l seu un servey ben moderat.

Pero aixís se comensa... y en materia de crear empleos nous, tot es comensar. Al últim será la Pubilla la que pagarà la festa. Per arrencarli un bon queixal se necessita un punt d'apoyo, y ara 'ls dentistas ja 'l tenen.

Lo més bonich es la forma en que s'ha fet la designació dels favorecuts ab lo que avuy no es més que un ci-

garrillo, pero que ab el temps será una bona breva.

Res de oposicions ni de concursos. Deu senyors de la comissió de Governació 'n designan un cada hú, y ja está feta la gracia. No li faltava rahó al Sr. Rubió quan demanava que se 'n nombressin cinquanta, á rahó d'un per cada individu de la Corporació Municipal.

Ab lo qual se podría dir que á la Casa gran tots els regidors *ensenyen las dents*.

—¿Qué no ho saben? El *diario autonomista y de unión republicana* bescanta la bona fé de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, per la comparació gráfica que ferem de la brenada del Coll.

Ara vegin quína culpa tenim nosaltres, si l'objectiu de la máquina fotogrífica doná 'ls resultats que han tingut ocasió de apreciar els nostres estimats lectors.

¡Mala fé LA ESQUELLA! ¡Vol callar, home... vol callar!

Naturalment que, si per alguna cosa havém pecat, es per no haver pres á *El Progreso* com á catedrático de veracitat y bona fé.

A *El Progreso*, que va veure 20,000 personas á la Estació de Fransa, quan altres periódichs, tan simpáticos als anti-solidaris com el *Brusi*, no n'hi van veure més que unas 800.

A *El Progreso*, que assegurava que á n'el Coll se n'hi reuniren més de 60,000.

No dirém que nó, si á n'el computo s'hi fan entrar els llagostos, las formigas y las moscas.

Pero, desgraciadament, á n'aquesta classe d'insectes, la máquina fotogrífica no 'ls arreplega.

¡Quína llástima que al *Liceo* no hi haja campanar!

D'altra manera, á la matinada del dilluns al dimars, en el moment en que terminá la Junta general, haurían pogut llansar las campanas á vol, anunciant á Barcelona la bona nova de haver arribat á un acort els palquistas y butaquistas.

A conseqüencia d'ell s'introduheixen importants reformas en el reglament de la casa, que dificultarán els obs-truccionismes característichs de aquella societat... y fins se determiná que aquest any hi haja funcions, adjudicantse l'empresa á D. Albert Volpini, qui vindrá obligat á inaugurar la temporada avants del primer de Deseembre.

Vegin si tot aixó no 's mereix un bon repich de campanas.

Ara sí que crech de debó que la estrella de D. Alejandro comensa á eclipsarse.

En una *Crónica*, enviada desde Barcelona, deya el *Diario Universal* de Madrit, del divendres:

«Los republicanos colocarán en la fachada de la Casa del Pueblo el busto de *Manuel Lerro*».

¡Manuell!.. Ja ni siquiera 's recordan del nom que 's diu *Malorum, malorum signum!*

Tot sovint els de la carrillera agravian y ofenen als agents del municipi. No 'ls tenen per res, desconeixen la seva autoritat y s'apoderan guapament dels serveys que prestan.

Aixó últim va succehir fa poch's días á la Rambla de Santa Mónica. Un municipal va detenir á un home que havia ferit á un altre y dos del ordre 's van apoderar de la presa, á fí de alegrarla com á mérit.

En bonas reglas de cassera, la llebra pertany al que la mata, y no al que sense haver disparat l'escopeta pretén ficársela al sarró.

Sr. Sanllehy: no permeti ja més aquestes intrusions per part dels qui tal volta s'figuran representants de la patria gran, ab dret á passar per damunt dels que creuen que no representan més que la patria xica.

Y ja veuen que tracto aquesta qüestió baix un criteri tan elevat que casi 'm venen rodaments de cap.

Els bussos dedicats al salvament dels equipatjes del vapor *Sirio*, á la fi varen trobar la caixa de caudals en la qual hi estaven depositats els fondos del vapor y dels passatjers.

Al tréurela de l'aygua estava intacta y tancada. La

AL PENAL DE TARRAGONA

—¿Per presenciar el traslado dels presos vé, senyor Navarro-Reverter?... Si s'espera uns quants días, potser ja no 'ls haurém de trasladar.

—¿Per qué?

—Home... l'com que cada nit se 'ns en escapen uns quants...!

varen obrir y loh assombro dels assombros! á dintre no hi havia res.

¡Que s'hi ha de fer!... ¡Corren uns peixos tan gurmants per la nostra mar salada!... Ara qui farà 'l negoci serán els pescadors. ¡Quants y quants no n'agafarán de peixots lladres ab las ganyas plenas de monedas y de bitllets de Banch!

La seguretat á Barcelona y 'ls seus alrederors.

La major part dels carros que, portant verduras, fruytas y altres articles, se dirigían á la capital per la carretera del Llobregat, sigueren robats. Y 'ls lladres se mostravan tan coneixedors del negoci, que ab un cop d'ull ne tenían prou pera calcular lo que 'ls carreters havían de abonar als felatos de consums, segons la classe y la cantitat de las mercancias. Y—á tú 't toca tant; á tú 't toca quant—bitllo, bitllo 'ls ho feyan esquitjar

No 's podrá dir que no siguessin uns admirables *aforadors*.

Y á dintre de la ciutat mateixa, un individu, després de despanyar el cotxe de correus, estant aquell en marxa, s'apoderá de la maleta que contenía 'ls valors declarats.

Perseguit á tiros tirá la maleta y s'escapulí.

¿No hauría sigut una viva llástima que una bala l'hagués deixat séch, tractantse de un artista tan hábil?

A Murcia grans inundacions: camps arrasats, barracas aclofadas y no pocas desgracias personals.

Anys enrera, deu ferne 20 ó 25, ocorregué una desgracia semblant, havent enviat Catalunya els seus aussilis als damnificats. ¿Per qué no 'ls hi envía avuy?

¿Será per cansanci? ¿Será per haver adquirit l'amarga convicció de que han de resultar completament ineficaces? ¿Qué vol dir reconstruhir una barrera cayguda, si al poch temps ha de tornar á caure per efecte de una nova inundació?

La feyna que s'ha de fer es repoblar las montanyas.

Y las montanyas no 's poden repoblar sino de una manera: arrasant oligarcas y cacichs.

Per conflicte gros el que s'ha presentat á Bilbao.

Torejant l'altre día á Almunia el novillero *Bilbaito*, el toro va agafarlo, y tan grave sería la ferida, que un amich del *diestro*, desconfiat y fora de sí, telegrafia la noticia á la familia dihentli lacónicament: *Bilbaito cogido muerto*.

Desesperació de la mare, desconsol dels parents... y immediatament tractes ab el rector perque prepari un bon funeral per l'ánima del difunt.

Pero vels'hi aquí que l'altre dijous, día senyalat pera la fúnebre cerimonia, en el moment en que la familia, tota endolada, anava á entrar á la iglesia, se reb un según telegrama que deya aixís: *Bilbaito mejoradissimo. Desaparecido peligro*.

—¡Alto el funeral!—va cridar la mare, boja d'alegría.

—Perfectament, alto!—respongué 'l capellá;—pero ara es precis que me 'l paguin, perque 'ls preparatius ja están tots fets.

La familia que no, el rector que sí, aixís está avuy la qüestió, que ningú sab cóm deurá arreglarse.

Per mí no hi ha més que una solució.

Que 'l *Bilbaito* tingui l'amabilitat de morir-se.

Ja que al fi y al cap també al últim ho ha de fer, ¿qué més li té avuy que un altre día?

Aixís ell surt de mals-de-cap, la familia utilisa la robe-ta de dol que s'havía fet y 'l pobre rector cobra.

Xascarrillo de postres:

—Veus aquest caball?—deya un xalan á un seu amich.

—No 'n donarias dos quartos y no obstant quan s'hi llenza fá las sevas deu lleguas per hora.

—Oh, també las faría jo.

—Tú?

—Sí: montat en éll!

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, OIm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

* EDICIONS POPULARS DE SANTIAGO RUSIÑOL *

Anant pel mon 1 pesseta — AGOTAT —	EL MISTIC 1 pesseta — AGOTAT —	ORACIONS 1 pesseta	Fulls de la vida 1 pesseta	Els Jocs Florals de Canprosa 1 pesseta
El bon policia 1 pesseta	MONOLECS 1 pesseta	Tartarin de Tarascó per A. Daudet 1 pesseta	El pati blau 1 pesseta	Aviat sortirà El poble gris

Don Juan Tenorio

Drama de JOSÉ ZORRILLA
Ptas. 2

El nuevo Tenorio

Drama de los Sres. BARTRINA y ARÚS
Ptas. 2

Odas Serenas y Novas Baladas

PER APELES MESTRES — Preu: 1 pesseta

Estiuet de Sant Martí

PER APELES MESTRES — Preu: 1 pesseta

SIRENA

PER APELES MESTRES — Preu: 1 pesseta

AVIAT SORTIRÁN LA NIT DE REYS 1 pesseta
DE APELES MESTRES CANTS INTIMS cada obra

Ja hi torném á ser, y van **XIX**

Está en máquina

L' ALMANACH de

La Esquilla de la Torratxa pera 1907

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LAS DECLARACIONES DE 'N JUNOY

—Entre ell y jo hi ha Catalunya. ¡Veyeu si es gros lo que 'ns separa!